

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:

ФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПРОСТОРІВ ВЕЛИКИХ МІСТ

Студентки 4 курсу, 19 групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
освітньої програми «Публічне
управління та адміністрування»

(підпис студента)

Ципко
Анастасії
Віталіївни

Науковий керівник
к.держ.упр., доцент

(підпис керівника)

Розметова
Олена
Григорівна

Гарант освітньої програми
к.держ.упр.

(підпис гаранта)

Динник
Ірина Петрівна

Київ 2023

Державний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології
Кафедра публічного управління та адміністрування
Освітній ступінь: бакалавр
Спеціальність: публічне управління та адміністрування
Освітня програма: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри _____

«30» грудня 2022 р.

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу студентіві Ципко Анастасії Віталіївни

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи: «Формування публічних просторів великих міст»

Затверджена наказом ректора від «26» грудня 2022 р. № 3711

2. Строк здачі студентом закінченої роботи: 12.05.2023

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи: просторово-часовий аналіз громадських просторів Києва та пошук шляхів вирішення проблем їх розвитку.

Об'єкт дослідження: процес формування публічних просторів міст.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні основи удосконалення публічного простору великого міста (на прикладі м. Києва).

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ПРОСТОРОВО-ЧАСОВИЙ АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПРОСТОРІВ КИЄВА

1.1 Просторово-часові особливості та сучасні трансформації публічних просторів Києва

1.2 Просторова модель мережі публічних просторів Києва

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНИХ ПРОСТОРІВ КИЄВА

2.1 Проблеми розвитку публічних просторів Києва в контексті міського просторового планування

2.2 Шляхи вирішення проблем розвитку публічних просторів Києва

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 24.11.2022	24.11.2022
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 30.12.2022	30.12.2022
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.03.2023	20.03.2023
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.04.2023	20.04.2023
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи	До 10.05.2023	10.05.2023
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 10.05.2023	10.05.2023
7	Зовнішнє рецензування випускної кваліфікаційної роботи	До 12.05.2023	12.05.2023
8	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	12-05. 17.2023	12-05. 17.2023
9	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 22.05.2023	До 22.05.2023

10	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком
----	---	-------------	-------------

6. Дата видачі завдання «30» грудня 2022 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи Розметова О.Г.

8. Гарант освітньої програми Динник І.П.

9. Завдання прийняв до виконання студент Ципко А.В.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи:

Випускна кваліфікаційна робота виконана на актуальну тему, присвячену питанням формування публічних просторів великих міст. Наявність суспільних просторів є необхідною умовою функціонування міст та існування міської культури. Основною функцією суспільних просторів є забезпечення соціальної комунікації. З розвитком держав та перетвореннями в економічному, соціальному та політичному середовищі змінюються функції суспільних просторів у містах.

У випускній кваліфікаційній роботі студенткою на прикладі міста Києва досліджено просторово-часові особливості та сучасні трансформації публічних просторів; просторову модель мережі публічних просторів міста; проаналізовано проблеми розвитку публічних просторів в контексті міського просторового планування та запропоновано шляхи вирішення цих проблем.

Робота написана на достатньому науковому рівні, є самостійним завершеним дослідженням студентки, повністю розкриває обрану тему, відповідає за змістом та оформленням встановленим вимогам.

Вважаю, що випускна кваліфікаційна робота заслуговує позитивної оцінки, а її автор, Ципко Анастасія Віталіївна, на отримання кваліфікації бакалавра зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи Розметова О.Г. _____

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Динник Ірина Петрівна _____

(підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу:

Випускна кваліфікаційна робота студентки Ципко А.В. може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми: Динник І.П. _____

(підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Н.Л. _____

(підпис)

«12» травня 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.ПРОСТОРОВО-ЧАСОВИЙ АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПРОСТОРІВ КИЄВА	6
1.1 Просторово-часові особливості та сучасні трансформації публічних просторів Києва.....	6
1.2 Просторова модель мережі публічних просторів Києва.....	13
РОЗДІЛ 2.СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНИХ ПРОСТОРІВ КИЄВА	19
2.1 Проблеми розвитку публічних просторів Києва в контексті міського просторового планування.....	19
2.2 Шляхи вирішення проблем розвитку публічних просторів Києва.....	25
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	34

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасне місто виглядає на перетині неоднозначних та багатовимірних соціальних процесів. Держави наймають людський, економічний, фінансовий та культурний капітал та задають тенденції розвитку суспільства в цілому. Водночас у містах виникають соціальні та екологічні проблеми. Конкурентоспроможність міста залежить від усвідомлення його проблем, бачення планів розвитку та вміння послідовно їх реалізовувати у співпраці муніципальних структур, громадського бізнесу. В антропоцентричному контексті сучасних урбаністик простору громадських міст є одиничні об'єкти, де воедино акумулюються результати всіх процесів міських змін.

Наявність суспільних просторів є необхідною умовою функціонування міст та існування міської культури. Основною функцією суспільних просторів є забезпечення соціальної комунікації. З розвитком держав та перетвореннями в економічному, соціальному та політичному середовищі змінюються функції суспільних просторів у містах. Водночас змінюється сприйняття суспільних просторів у міських суспільствах, уряді та бізнесі. Київ стоїть на порозі значних змін, викликаних суспільно-політичним розвитком держави та інтеграцією України до світової спільноти, що триває. Головним критерієм розвитку Києва є якість життя мешканців, рівень комфортності міста. У цьому контексті особливого значення набувають соціогеографічні дослідження процесу трансформації суспільних просторів міста.

Метою дослідження є просторово-часовий аналіз громадських просторів Києва та пошук шляхів вирішення проблем їх розвитку.

Для досягнення мети було виконано такі *завдання*:

- провести просторово-часовий аналіз функціонування відкритих та закритих громадських просторів міста Києва, визначити їх поточні трансформації;

- побудувати просторову модель громадських просторів Києва;
- проаналізувати вплив соціального середовища на трансформаційні процеси у відкритих громадських просторах периферії Києва;
- визначити шляхи вирішення проблем розвитку публічних просторів Києва.

Об'єктом дослідження є процес формування публічних просторів міст.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні основи удосконалення публічного простору великого міста (на прикладі м. Києва).

Методи дослідження. Основними теоретико-методологічними підходами дослідження є діалектичний, генетичний, порівняльно-територіальний. Для вивчення просторово-часових аспектів функціонування та трансформації суспільних просторів міста Києва використовуються методи системного аналізу та синтезу, індукції та літературної дедукції пізнання проблеми просторової структури суспільних просторів р.Києва), порівняльно-географічні методи, методи класифікації, класифікації та типізації, графічні, картографічні (при просторово-часовому аналізі відкритих та закритих громадських просторів м. Києва, побудові просторової моделі їх експлуатація, аналіз функцій громадських просторів та їх перетворень), кейс- метод під час проведення польових досліджень, метод спостереження, метод опитування, методи описової статистики (з метою пояснення взаємодії користувачів із громадськими просторами, визначення попередніх трансформаційних процесів у відкритих громадських просторах міської периферії у тих соціального середовища).

Інформаційними джерелами дослідження виступають концепція виробництва простору А. Лефевра, концептуальні підходи до дослідження публічних просторів З. Ніла, Д. Харві, Д. Мітчелла, С. Лоу, Я. Гейла, К. Ворпола, К. Нокса та інших дослідників. Дослідження ґрунтується на положеннях, що пояснюють різноманітні аспекти функціонування і трансформацій міст в Україні та публічних просторів Києва, зокрема,

викладених у працях І. Гукалової, Є. Маруняк, К. Мезенцева, А. Мозгового, Л. Немець, Ю. Палехи, Г. Підгрушного, К. Сегіди, А. Степаненка, О. Денисенко, О. Дронової, Н. Мезенцевої, А. Мельничука, С. Покляцького, І. Савчука, І. Тищенко та інших вчених.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 41 сторінку, з них 30 сторінок основного тексту. Робота включає 3 таблиці, 5 рисунків. Список використаних джерел налічує 22 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ПРОСТОРОВО-ЧАСОВИЙ АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПРОСТОРІВ КИЄВА

1.1 Просторово-часові особливості та сучасні трансформації публічних просторів Києва

В умовах домінування соціальної географії [25] у центрі уваги сучасних суспільно-географічних досліджень є соціальний простір. Концепція виробничого простору А. Лефевра є основою розуміння концепції соціального простору в соціальній географії та урбаністики англо-американської школи. На нашу думку, це хороша відправна точка для формування суспільно-географічного розуміння публічного простору міста.

Розглянемо його основні положення.

Поняття простору та соціального простору у праці А. Лефевра «Виробництво простору» збігаються [8]. Перша асоціація простору для Лефевра означає, що подія виробництва простору розглядається в питанні суспільних виробничих відносин [3].

Для розгорнутого аналізу простору А. Лефевр запропонував просторову триаду: репрезентації простору, простори репрезентацій і локальні практики [3]. Репрезентації простору є осмисленим простором; той, який розуміють та інтерпретують професіонали (архітектори, містобудівники, механіки, географи, соціологи, містобудівники тощо). Просторові репрезентації — це репрезентації сил та ідеологій, задіяних у житловому просторі (простори репрезентації). Об'єктом цього розрізу є значення пам'ятників, офісів, заводів і так далі. [3, 21].

Простори репрезентацій — це житловий простір, простір мешканців/користувачів. Цей розділ має «емоційне ядро», завдяки якому формуються «локальні зв'язки», які надають стабільності та цінності нашому соціальному життю: будинок батьки, квадрат кохання [16]. Локальні практики

структурують соціальний простір, наприклад, практики організації праці, відпочинку, політичного життя.

Зі свого аналізу А. Лефевр дійшов висновку, що «будь-який простір передбачає, включає і приховує суспільні відносини, це простір мережі відносин між речами (предметами і продуктами). Таким чином, соціальні відносини можуть існувати лише у формі локальних відносин, а простір не можна визначити як сукупність місць і ситуацій [16].

У Києві є різні типи публічних просторів: відкриті, закриті, специфічні. До відкритих громадських просторів належать зелені насадження (парки культури та відпочинку, регіональні та спеціальні парки, спортивні парки, площі, бульвари, місця, прилеглі території), вулиці, набережні, вулиці. До закритих громадських просторів належать торгово-розважальні центри, ТЦ, торгово-офісні центри та ринки. Необхідно орендувати конкретні публічні простори – громадські простори, які за певних умов можуть мати різний рівень публічності, наприклад, будівлі вокзалу, ДП, НЦДКП «Український дім». Національна бібліотека імені В. І. Вернадського, Публічна бібліотека імені Лесі Українки, Студмістечко Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Національний університет біоресурсів і природокористування, територія художня майстерня «Платформа», національний культурно-мистецький та музейний комплекс Мистецький центр, палац і будинок культури і мистецтва.

Громадські простори Києва різноманітні за своїми типами та функціями. вони створювалися і формувались у різні епохи, вони також трансфігуруються. Ми розглянемо, з одного боку, насиченість міста конкретними типами публічних просторів, використання мешканців у місті, а з іншого боку, наявність статистичних даних, необхідних для аналізу, просторово-часових, характеристика функціонування окремих типів

публічних просторів у Києві в контексті відкритих та закритих громадських просторів. простори

Громадські зелені насадження Київ'янки, які активно використовуються її мешканцями, – це парки культури та відпочинку, регіональні та спеціальні парки, спортивні парки, сквери, бульвари, вистави, прибудинкові території, вулиці, набережні та площі. Розташування вищих об'єктів у плановій структурі міста є нерівномірним і визначається декількома факторами, про які йтиметься далі на основі аналізу просторово-часової динаміки зелених громадських просторів.

Більшість зелених насаджень загального користування характерна для долини Дніпра та південної зони планування; найнижча вона для північної та східної планувальних зон (рис. 1.1). В аналізі не розглядаються міські ліси, що належать до державного фонду України, та лісопарки, які є невід'ємною частиною мережі зелених насаджень міста. У межах міста ліси та інші лісопокриті території займають 33,2 тис. га, або 39,7% загальної площі міста. Значна частина лісової території входить до складу трьох лісопаркових господарств – Дарницького, Святошинського та Конча-Заспівського.

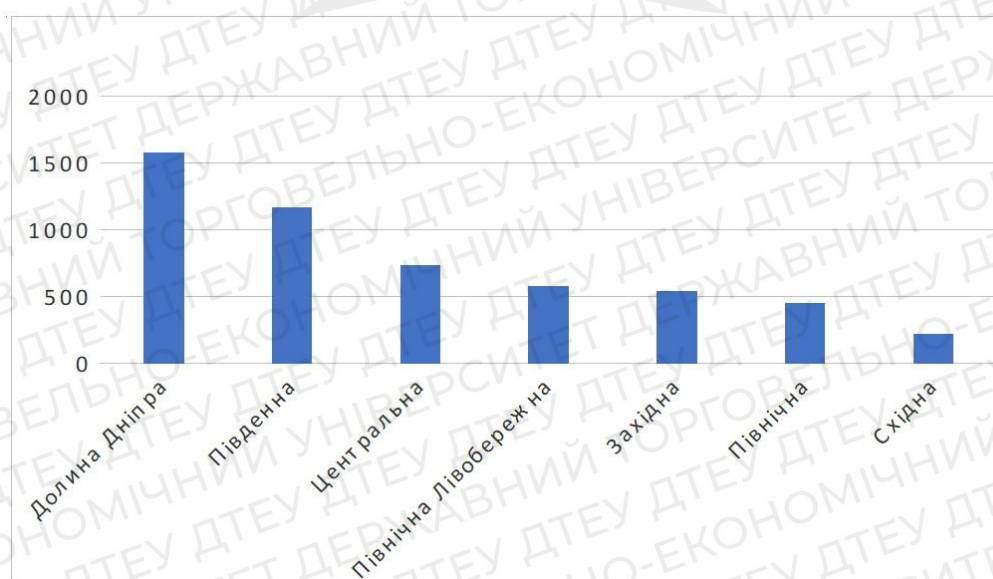

Рис. 1.1. Розподіл зелених публічних просторів за планувальними зонами Києва, га

Джерело: складено автором за даними [9]

Розглянемо деякі зелені публічні простори Києва. Парк являє собою архітектурний комплекс та самостійну організацію площею понад 2 га, що виконує санітарно-гігієнічну функцію та призначену для короткочасного відпочинку людей [9]. У 2018 році в Києві налічувалося 127 парків загальною площею 4679,3 га, зокрема такі спеціальні парки, як: Ботанічний сад. акад. О. В. Фоміна, Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришки НАН України, Київський зоологічний парк, Музей народної архітектури та побуту, Національний комплекс «Експоцентр України». Крім того, у місті є 24 спортивні парки площею 163,3 га (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1.

Структура зелених публічних просторів Києва*

Планувальна зона	Площа об'єктів, га						Частка у загальній площі, %
	Парки			Сквери	Бульвари	Всього	
	культури та відпочинку, районні та спеціалізовані	спортивні	всього				
Центральна	597,5	47,7	645,2	70,87	23,7	739,77	14,0
Південна	1052,1	58,4	1110,5	40,84	15,2	1166,54	22,1
Західна	403,3	46,9	450,2	50,81	38,0	539,01	10,2
Північна	359,3	2,6	361,9	59,23	34,4	455,53	8,6
Північна Лівобережна	490,8	3,0	493,8	42,57	41,2	577,57	10,9
Східна	195,0	4,7	199,7	15,23	4,1	219,03	4,1
Долина Дніпра	1581,3	0	1581,3	0	0	1581,3	30,0
Усього	4679,3	163,3	4842,6	279,6	156,6	5278,8	100

Джерело: складено автором за даними [9]

Розподіл парків по зонах планування повною мірою відбиває розподіл зон планування суспільних зелених насаджень (рис. 1.2). Більшість садів характерна для долини Дніпра та південної зони, найменша - для північної та

східної зони. Чинники, що визначають відмінності, ті самі, що й у суспільних зелених насаджень загалом.

Сквер визначається як організована та упорядкована територія площею від 0,02 га до 2,0 га, що є елементом народної архітектури та мистецтва регіонів та призначена для короткочасного відпочинку людей [9]. Створення садів у складі мережі зелених насаджень необхідне безперервності та зв'язку садів у центральній частині міста з приміськими лісами.

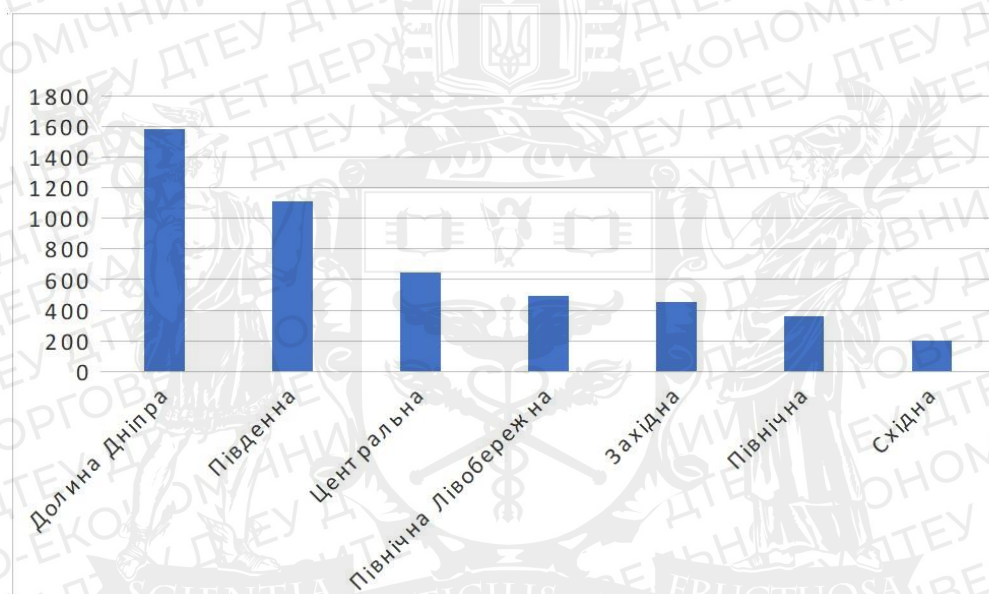

Рис. 1.2. Розподіл парків за планувальними зонами Києва, га

Джерело: складено автором за даними [9]

Розподіл скверів із зон планування відрізняється від розподілу яблук по зонам планування (рис. 1.3). Верхня частина саду типова для центральної та північної зони думки, нижня – для східної конструкції. Північна зона характеризується протилежним становищем порівняно з положенням паркових зон. У долині Дніпра немає садів, бо у цьому регіоні немає житлових та громадських будівель. Центральна та північна зони за планом мають щільну забудову, що призвело до дефіциту площ для розміщення садів, тому потреба організації громадських зелених насаджень через вулиці загального користування задоволена. Крім того, центральна система забудови

характеризується значною площею історичної забудови високою вартістю землі, що є додатковими причинами обмеження розвитку паркової мережі.

Бульвари є зеленими зонами з під'їздом, транспортною дорогою або стіною з алеями та доріжками для пішохідного руху та короткочасного відпочинку [9]. У Києві 77 бульварів загальною площею 156,6 га (таблиця 1.1) [9].

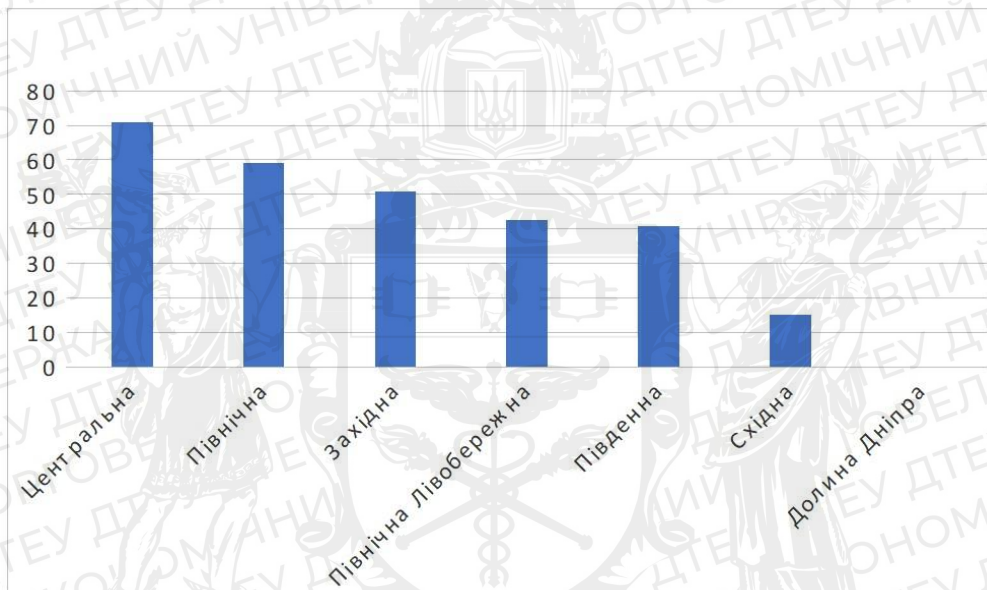

Рис. 1.3. Розподіл скверів за планувальними зонами Києва, га

Джерело: складено автором за даними [9]

Розподіл бульварів в упорядкованих зонах відрізняється від розподілу площ і скверів (рис. 1.4). Найбільша частка бульварів характерна для Північно-Східної та Західної планувальних зон, найменша – для Східної. У долині Борисфена немає бульварів, оскільки в цій зоні немає житлової та громадської забудови. Переважання бульварів у цих районах пояснюється, в тому числі, характером організації забудови мікрорайонів у середині ХХ ст.

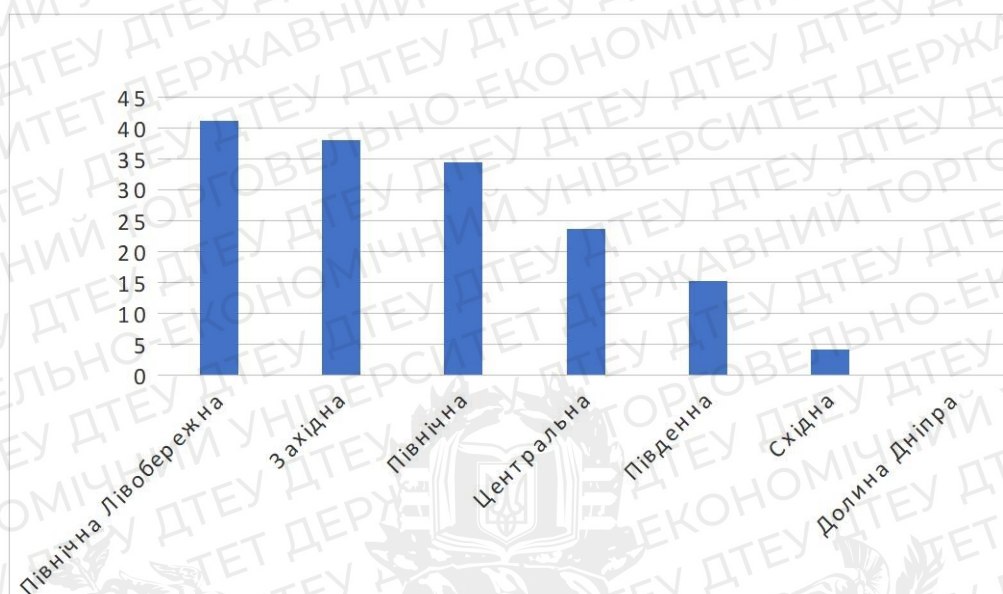

Рис. 1.4. Розподіл бульварів за планувальними зонами Києва, га
Джерело: складено автором за даними [9]

Просторово-часова динаміка розвитку мережі зелених насаджень Києва відповідає етапам територіального розвитку міста. Традицію розбудови парку започаткував митрополит Петро Могила, який заклав перший парк у 1631 році в громадському селі Голосієво [48]. Фактична забудова міських садів почалася у XVIII столітті, на Печерську: за планом В.В. Архітекторами Растреллі створення Царського парку почалося в 1740 році, а

У 1880-х роках створено купецький парк (у радянський період — Піонерський парк, нині — Хрещатий парк).

У другій половині 19 ст у Києві значно зросла кількість парків. У Борисфені створені сади Володимирська гірка (1850-і рр.), Шато де Флер (1863), Маріїнський парк (1874). Слід зазначити, що з цього часу сади почали відвідувати, а першим вільним міським парком, тобто класичним публічним простором, стала Володимирська гірка [40].

1.2 Просторова модель мережі публічних просторів Києва

Просторова структура мережі загального користування в Києві визначається декількома прямими та непрямими факторами. Організацію міської забудови можна визначити як безпосередній чинник розвитку міста, оскільки міська територія – це освоєння нових громадських просторів чи його винесення. Непрямими факторами є фактори, що визначають реальну структуру міста Києва: фізико-географічні характеристики території, місце міста в ієрархії центральних місцезнаходження, економічна стійкість та рівень економічної безпеки, соціальне середовище. - Економічний розвиток, політичне управління містом.

Проаналізуємо структуру Києва та моделюємо локальну мережу громадських просторів, вибудовуючи її у структуру. Генеральна мета Плану розвитку Києва та його приміської зони до 2025 року визначає сім стратегічних зон:

- на правий берег Дніпра: Центральний, Південний, Західний та Північний;
- на лівий берег Дніпра: північний лівобережжя та східний;
- Долина Дніпра з островами та зеленими приморськими територіями, як частина основного коридору національної екологічної мережі та основного плану осі міста [9].

До складу кожної зони планування, крім долини Дніпра, входять існуюча або проектувана зона господарської діяльності, промислові райони, створені з промислових, науково-виробничих та складських комплексів, сільськогосподарських та рекреаційних, а також елементи. у центрі міста Рішення генерального плану розвитку Києва та його приміської зони до 2025 року визначають низку пріоритетів для кожної зони призначення (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2

Пріоритети розвитку планувальних зон Києва

Планувальна зона	Пріоритети розвитку
Центральна	<ol style="list-style-type: none"> 1) розвиток зон для розміщення об'єктів загальнодержавного адміністративно-політичного центру України; 2) розвитком репрезентативних функцій з фокусом на туристичній, готельно-житловій та культурно-мистецької функціях у Печерському районі; 3) розвиток зон історичного, ремісничо-культурного, виставкового, торговельного призначення, інфраструктури туризму, освітніх, культурних, виставково-музейних функцій, розміщення представництв міжнародних організацій, фінансових компаній і банків, туристичного річкового порту, збереження житлово-офісної забудови і об'єктів соціальної сфери у Подільському районі; 4) розвиток зон для розміщення адміністративно-ділових, науково-освітніх, торговельно-розважальних, фінансовобанківських, туристично-готельних об'єктів, збереження житлової й частково виробничої функцій, здійснення реконструкції застарілого житлового фонду, переважно у Шевченківському районі
Південна	формування комплексних адміністративно-ділових, житлових, науково-виробничих, рекреаційних планувальних утворень, центрів охорони здоров'я, культури й спорту, переважно у Голосіївському районі
Західна	<ol style="list-style-type: none"> 1) розвиток науково-виробничої, медичної, житлової, соціально-обслуговуючої функцій переважно у Святошинському районі; 2) розвиток інфраструктури аеропорту «Жуляни», офісноділової, науково-виробничої, медичної, житлової функцій у Солом'янському районі
Північна	завершення формування системи районних центрів, розвиток рекреаційно-оздоровчої, науково-виробничої, культурноосвітньої, торговельно-розважальної функцій, громадськоофісних центрів, нове будівництво багатоповерхових житлових комплексів у Оболонському та Подільському районах
Північна Лівобережна	розвиток офісно-ділових, банківсько-фінансових, наукововиробничих, рекреаційно-розважальних, спортивнооздоровчих, медичних та житлово-соціальних функцій, переважно у Деснянському та частині Дніпровського районів
Східна	розвиток зон для розміщення об'єктів транспортно-виробничої, науково-виробничої, офісно-ділової, готельно-виставкової,

	торговельно-розважальної, фізкультурно-оздоровчої, культурноосвітньої, житлової функцій у Дарницькому районі
Долина Дніпра	збереження напрямку розвитку як найбільшої в Європі зона зеленого відпочинку і екологічного туризму із суміжним розміщенням об'єктів природно-заповідного фонду

Джерело: складено автором за даними [9]

При продовженні транспортних коридорів та національних доріг на території Києва вони формуються міськими осями: «схід-захід» (пр. Перемоги – бульвар Шевченка – Метроміст – пр. Броварського та пр. Академіка Глушкова – пр. Голосіївського) – вул. Саперно-Слобідська - Південний міст - пр. Бажана) та "Північ-Південь" (долина Дніпра з існуючими зеленими насадженнями разом із транспортними елементами) на правому березі: вул. Богатирська – через Набережне – через Дніпропетровськ; на лівий берег: вул. На честь Бальзака – проект дороги Троєщина-Осокорка). На їхньому перетині утворилися точкові елементи будівельної структури – планувальні центри: найбільший центр міста, центри планувальних зон [9].

Реалізація концепції формування міських центрів має найбільший вплив на модель локальної мережі громадських просторів Києва.

Розглянемо основні положення генерального плану розвитку міста Києва та його приміської зони до 2025 року у частині центру міста. З метою створення каркасу міста розвивається система великих столичних центрів. Рішення проекту встановлюють поліцентричну лінійно-вузлову формацію міських центрів, що складається із чотирьох підсистем.

Перша підсистема – центр центрального міста, який представлений спеціалізованими громадськими центрами адміністративного, торгового, культурно-освітнього призначення: кварталом князівства, морським парком і набережною, об'єктом культурної спадщини. Територія другої підсистеми до залізниці, проспекту Перемоги, вулиць Жилянська, Саксаганського, Велика Васильківська, Антоновича, потенційна зона зелених насаджень загального користування вздовж річки Либідь. Третя підсистема включає територію від

Бористена в напрямку Русанівського парку та Осокорків. Четверта підсистема охоплює територію Борисфенської долини та островів як зону масового відпочинку, паркову та рекреаційну зони. Нові просторові центри ділової та культурної активності у визначених зонах розташовані біля висотних транспортних станцій, комерційних видів транспорту, регіональні житлові центри – у лінійних зонах ділової активності на безпечних магістралях, які утворюють тканину машини. місто [9]

Наприклад, за цілями формування структури міста Києва було визначено: завершення забудови Львівської площі, входу до станції метро «Львівські ворота», підземні зони з торгово-розважальним центром. ; розвиток поліфункціонального центру міста Лівобережний на Броварському проспекті, біля станцій метро «Лівобережна» та «Дарниця»; встановлення території на Либідській, Харківській та Дарницькій площах; креативний готель, торгово-розважальні, виставкові центри в районі вул. Сортувальна, на в'їзді в місто Броварський проспект, на перехресті проспект Миколи Бажана, вул. Колекторна та Каменська; створення багатофункціонального офісно-ділового та спортивного комплексу в районі проспекту Академіка Глушкова, вул. Академік Заболотного та Виставковий центр.

Розташування громадських просторів у системі зонування м. Києва показано на рис. 1.5.

Громадські простори периферійної зони представлені зеленими насадженнями у житлових кварталах та міській зоні лісопарків, окремими ринками, торговими центрами та торговими центрами. Розташування великих ринків («Столичний», «Святошинський», «Троєщина»), торгових центрів («Магеллан», «Атмосферія», «Лавіна», «Республіка») знаходиться на основних магістралях, до яких примикають основні під'їзні шляхи до дачної ділянки. Слід зазначити суттєву різницю у розвитку мережі громадського простору правого та лівого берегів Києва. Периферійна зона лівобережжя характеризується нечисленністю ринків, торгових центрів, торгових центрів

та переважно зеленими насадженнями, які представлені житловими масивами та лісопарками.

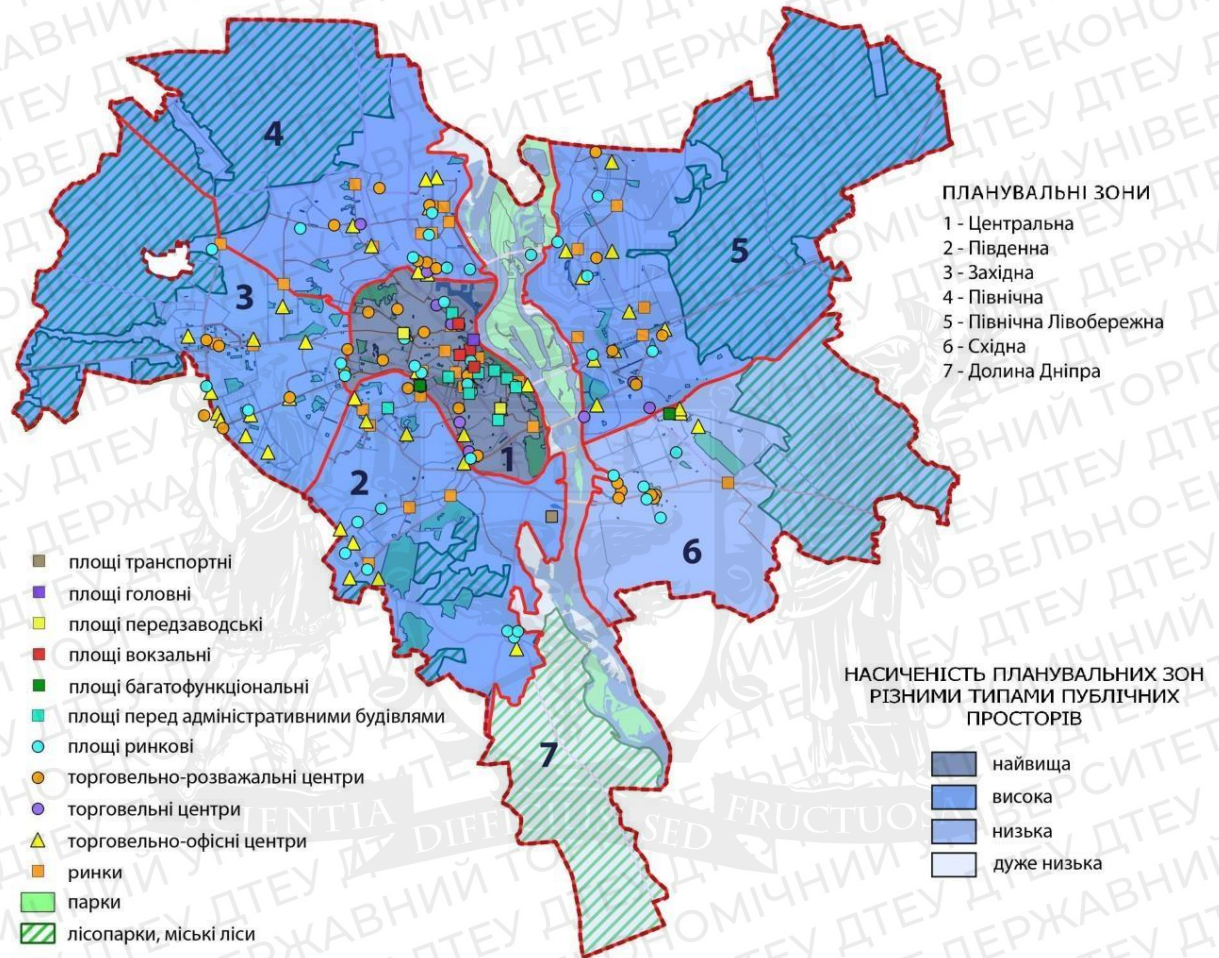

Рис. 1.5. Розміщення публічних просторів Києва

Джерело: розроблено автором за даними [7, 9, 10]

Таким чином, аналіз мережі публічних просторів містобудівного значення призвів до виявлення напрямків «переливання через вінець» – так званого спрямування відцентрового розвитку [22]. Подальший розвиток загальнодоступного мережного простору в середній смузі визначається умовами, що створені в центральній зоні. Наприклад, поєднання молів, торгових рядів та торгових центрів у центральній зоні досягло насичення за заданих планувальних та торгових умов, і подальший розвиток мережі цих

об'єктів у сусідніх районах. та середньої зони. Це чітко виражено у правобережжі центральної зони. Те саме ми помітили і для лівобережної зони з урахуванням необхідності перевезення через Дніпро, формування мережі торгових центрів, торговельного центру з Метро, Патона, південним і північним мостами, що примикають до нього. Ще один напрямок забудови – з приміської території, тобто напрямок центральної забудови. Це маятникова міграція приміського населення. Наприклад, ТЦ, торговий центр, розташований на головному в'їзді до міста (Столичне шосе, Одеса, Житомир, БКАД у бік Ірпеня на правому березі р. периферійна зона, вулиця Милославська на лівому березі, частина зони). На момент проведення дослідження таких рухів розвитку мережі для в'їзду до міста Бориспільського району (частина лівобережної периферійної зони) не зафіксовано.

РОЗДІЛ 2.

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНИХ ПРОСТОРІВ КИЄВА

2.1 Проблеми розвитку публічних просторів Києва в контексті міського просторового планування

Розвиток мережі громадських місць у містах та їх роботи, з прийняттям управлінських рішень, які, відповідно до положення, мають відповідати законодавчим та нормативним актам. Очевидно, щоб зрозуміти проблеми розвитку громадських просторів у Києві, необхідно розробити процес прийняття рішень та законодавчу базу.

Питання розвитку мережі публічних просторів та їх функціонування лежить у сфері містобудування. Для аналізу процесу управління використаємо карту містобудівних рівнів у розрізі функціональних просторів громадських справ (рис. 2.1). Організацію груп можна розділити відповідно до їхніх функцій та інтересів на три групи: міська влада, користувачі громадських місць, бізнесмени. Зрозуміло, що такий поділ дозволяє всім бути разом у кількох групах, наприклад, міське житло – це використання громадського простору, наприклад, суд, але водночас представник бізнесу для такої операції; громадський простір на головній площі міста.

Розглянемо кожне замовлення докладніше.

Міська влада У цій групі можна виділити підгрупу, яка безпосередньо приймає рішення та відповідає за розвиток міста, в тому числі громадського простору відповідно до ресурсів, передбачених Законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», Про столицю України – місто-герой Київ, «Про регулювання діяльності міської ради» з урахуванням положень Земельного кодексу, Водного кодексу, Закону України «Про внесення змін до населених пунктів», інших законів; Будівельні норми, зокрема ДБН В.2.2-

12:2018 «Планування та розвиток регіонів» та наказів Мінрегіону, ЖКГ та будівництва. До цієї підгрупи в Києві входять: голова Київської міської адміністрації, міський голова, Київська міська рада, це управління містобудування та архітектури міста Києва. До обов'язків цих актів входить: затвердження стратегій розвитку міста, цільових програм, організація містобудівної документації, проектів будівництва та реконструкції об'єктів, правил благоустрою міст, правил інвестування в рекламні носії тощо.

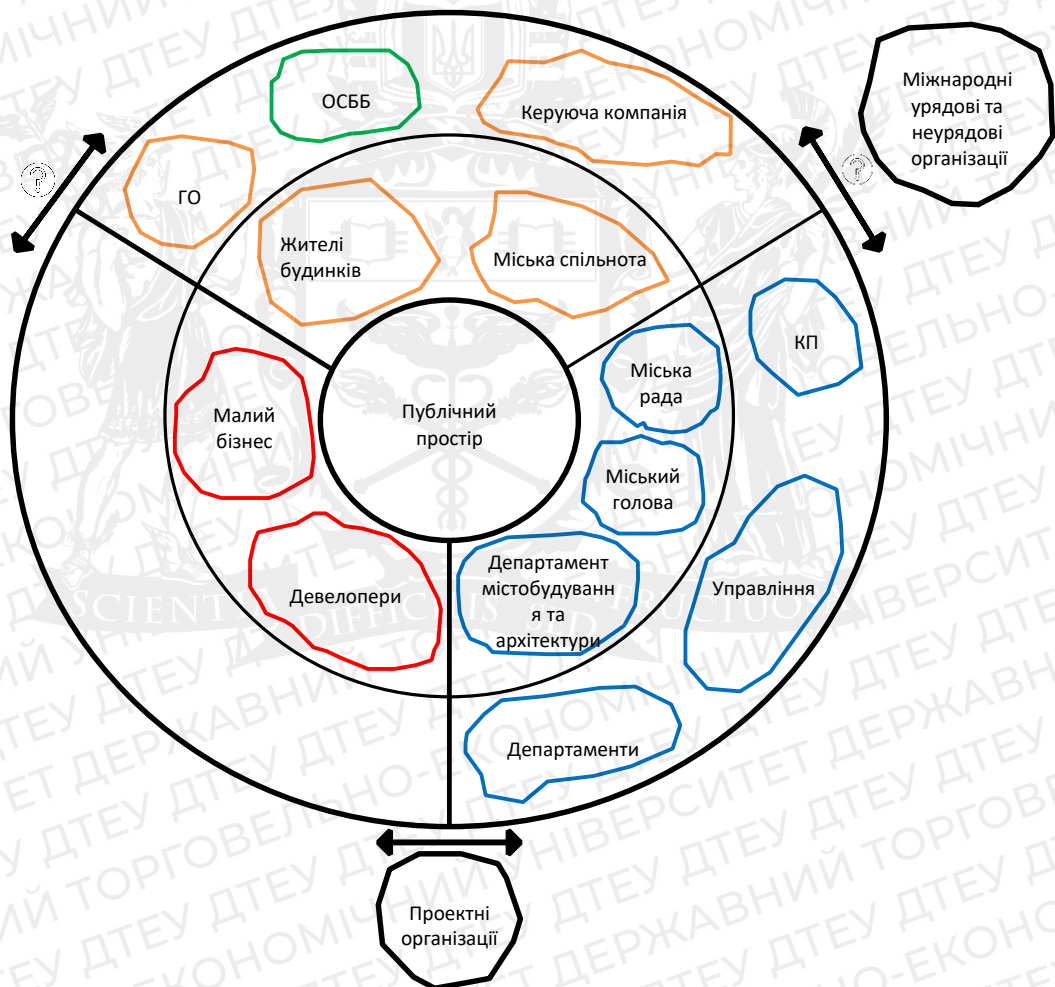

Рис. 2.1. Стейкхолдери міського планування у контексті розвитку публічних просторів

Джерело: [13]

Іншу підгрупу складають структурні підрозділи Київської міськадміністрації, наприклад, Департамент благоустрою міста, Департамент транспортної інфраструктури, Департамент реклами, а також комунальні підприємства, наприклад, Київзеленбуд, Плесо та інші. виконавці рішень.

Рішення акторів цієї підгрупи щодо публічних просторів базуються на положеннях акторів верхньої підгрупи.

Це все люди, які так чи інакше використовують громадські місця незалежно від місця проживання. Основною перевагою для користувачів є комфорт громадських просторів та їх доступність з точки зору фізичної доступності, придатності для різних соціальних груп та відсутність економічного обмеження фактора використання. Найцікавішими споживачами є міська громада в цілому, а через окремі громадські простори (холи, сквери, парки тощо) – мешканці окремих будинків, мікрорайонів. Висловлюючи запити користувачів щодо розвитку громадських просторів, покращити їх функціонування можна як за допомогою окремих проектів та акцій, так і за допомогою таких інструментів, як громадські об'єднання та асоціації, об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, державні інструменти (запити, бюджети участі тощо).

Бізнес. Цю групу можна розділити на дві підгрупи: комплексні девелоперські компанії чи репліки девелопменту житлового та малого бізнесу. Основний інтерес цієї групи – максимізація прибутку. Зрозуміло, що девелоперські компанії відіграють більш важливу роль у розвитку та експлуатації громадських просторів, що їх цікавлять. Хоча іноді втручання, що здійснюються цими двома групами, майже рівні за впливом та наслідками для суспільних просторів у певні часові рамки. Наприклад, завезення Контрактової площі з магазинами, кіосками та фаст-фудом мало ефект руйнування площі у вигляді громадського простору, тобто місця зустрічей, спілкування, заходів, свят, протестів тощо. З точки зору тривалості наслідків негативне втручання суспільств розвитку як будівництво громадських зелених насаджень, є тривалим та майже незворотнім.

Регулююча роль у цій системі належить органам державної влади. Щоб ефективно виконувати цю роль, необхідно налагодити відносини з двома іншими створеними організаціями. У сфері регуляторної дії та надання

дозволів, залучення приватного фінансування торгівля будується за лінією «державна влада – бізнес» як через формальні процедури, так і через неформальні практики. Проте лінія торгівлі «державні органи – користування громадськими просторами» є неефективною. У прийнятті рішень, які враховують інтереси цих двох груп, як правило, перевагу надають саме їм, ніж бізнесу.

Окремими агентами міських змін є проекти та міжнародні урядові та неурядові організації. Компетентність розробників містобудівної документації, проектів будівництва та реконструкції впливає на здатність аргументувати створення чи збереження громадських просторів, особливо відкритих просторів, у рамках проектів розвитку, а також на потенційну якість публічних просторів. в Києві Міжнародні урядові та неурядові організації, такі як Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, виконують освітню роль і зосереджуються у своїй діяльності на конкретній взаємодії між усіма зацікавленими сторонами.

Відповідно до містобудівного плану та розробки інших документів, які впорядковані в державних будівельних нормах, важливо використовувати містобудівне тлумачення поняття «громадський простір». Але діючий ДБН В.2.2-12:2018 «Планування і забудова села», ДБН 360-92** «Планування і забудова міської та сільської житлової забудови», який втратив чинність у вересні 2018 року, не містить положень під назвою «громадський простір». При цьому вживаються терміни «громада» та «публічний простір».

Центром громади є територія розташування закладів та підприємств побутового обслуговування населення, адміністративних будівель у забудові населеного пункту. Громадські центри поділяються на: багатофункціональні міські центри, міські адміністративні центри та райони планування, спеціальні центри, центри промислових зон [26]. Водночас, відповідно до регламенту організації території громадських центрів, для досягнення комунікативної функції необхідно передбачити формування розвинутих пішохідних зон

(відкритих площ, пішохідних вулиць), які; зокрема, забезпечити можливість організації та проведення масових громадських заходів (державних справ, фестивалів, спорту та відпочинку тощо) та організації різноманітних заходів, у яких передбачена можливість розширеного обслуговування, а також місць для короткочасного періоду відпочинку. 26]. Громадський простір формується в основі пішохідної зони, що забезпечує взаємозв'язок об'єктів центру, зручний доступ до транспортних зупинок та зелених громадських просторів (озелених рекреаційних зон) [26].

У такому трактуванні громадський центр і публічний простір є лише окремими випадками публічного простору, прилеглими регіонами вважаються полігарди та дитячі майданчики, публічні зелені насадження — елемент локальної структури міста як частина польових і рекреаційних зон. Таким чином, поняття «публічний простір» випадає з поняття організації житла. При такому підході втрачається цінність публічного простору для зростання та функціонування міста в умовах інтенсивної забудови. Одним із прикладів цього в Києві є будівництво ЖК «Ліко-Град», де проживає 25 тисяч людей. При проектуванні житлового комплексу він передбачив, щоб нові мешканці використовували громадську інфраструктуру та зелені насадження. «Гратись з дітьми, гуляти з собаками, відпочивати на вулиці ввечері – там» за межами ЖК. Такий стан речей, при належному обґрунтуванні, не суперечить державним будівельним нормам в Україні. Прилегла територія, особливо суди, розглядалася не як громадський простір, а як транзитні зони та паркувальні місця. Тому навіть досить активна спільнота мешканців ЖК поки що не змогла поновити питання громадських просторів у комплексі. Однією з причин є те, що необхідний сам фокус.

Під час розробки моделі мережі громадського простору Києва виявились й інші проблеми розвитку суспільних просторів, характерні для окремих районів міста. Проблеми розвитку громадських просторів Києва за зонами якості міста представлені у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Проблеми функціонування публічних просторів Києва

Зона містобудівної якості	Ключові проблеми
Центральна	<ol style="list-style-type: none"> 1) ущільнення забудови міста за рахунок зелених публічних просторів, що призводить до виникнення конфліктів; 2) надмірна комерціалізація площ та вулиць; 3) витіснення таких публічних просторів як ринки і їх подальша заміна такими «культурними», «естетичними» формами як ТРЦ, ТЦ; 4) переважання ТРЦ, ТЦ, ТОЦ, які надають послуги вище середнього класу; 5) виключення за рахунок обмеження фізичного доступу до внутрішніх дворів «закритих» спільнот; 6) гіпертрофія репрезентативної функції публічних просторів у частині їх облаштування, функціонального наповнення.
Серединна	<ol style="list-style-type: none"> 1) ущільнення забудови міста за рахунок зелених публічних просторів, що призводить до виникнення конфліктів; 2) неупорядкована комерціалізація відкритих публічних просторів, розміщених у зоні впливу транспортних вузлів; 3) виключення за рахунок обмеження фізичного доступу до внутрішніх дворів «закритих» спільнот; 4) відсутність площ з іншим функціональним призначенням окрім транспортного.
Периферійна	<ol style="list-style-type: none"> 1) переважно низька якість відкритих публічних просторів (занедбані вуличні меблі, відсутність функціонального наповнення, яке б відповідало запитам усіх користувачів); 2) прояви асоціальної поведінки у відкритих публічних просторах; 3) неупорядкована комерціалізація відкритих публічних просторів, розміщених у зоні впливу транспортних вузлів; 4) відсутність площ іншого функціонального призначення окрім як транспортні; 5) низька активність локальних спільнот у прояві зацікавленості щодо покращення відкритих публічних просторів; 6) нерівномірна концентрація закритих публічних просторів.

Джерело: сформовано автором на основі [7, 9]

Потенційною проблемою в умовах розвитку дорадчої демократії може стати надмірна безпека. Так, у Києві впроваджується інформаційно-

аналітичний комплекс «Безпечне місто». Основою його діяльності є міська система відеоспостереження, яка реагуватиме на події, що відбуваються на вулицях та вулицях міста. Занадто велика влада може обмежити владу самої публіки, можливості дій, акцій та протестів.

2.2 Шляхи вирішення проблем розвитку публічних просторів Кісва

Проблеми, зазначені у розвитку міста, типові. У сучасному суспільстві з'явилися рекомендації та практики, частково згадані в розділі 1, які можна використовувати як стратегії вирішення проблем функціонування суспільних просторів у місті. Розглянемо кожне становище докладніше.

У 2008 році в Аргенторатумі Конгрес місцевої та регіональної влади Ради Європи ухвалив Хартію європейських міст (Новий маніфест урбанізму). Мета Конгресу – висвітлити принципи та спільні ідеї, які дозволять містам відповісти на недавні виклики міських товариств та визнати основних учасників зростання міст, дати мешканцям європейських міст перспективу нового урбанізму, тобто вміння жити разом, нова культура життя у місті. В основних документах, присвячених містам, у центрі містобудівного плану виділяються основні частини міської резиденції, право жителів на місто [33].

У цьому документі встановлено, що модель міста, поділена на функціональні частини, збільшує негативні наслідки за рахунок розтрата докільля та енергії. Міські плани повинні ґрунтуватися на компактних та щільних міських формах, які вимагають найменших ресурсів для обслуговування та надання громадянам доступу до різних міських структур та послуг, місць відпочинку та природних середовищ у безпосередній близькості. Було сформовано теоретичні основи нового урбаністичного руху 80-х 20 століття. у США, а 1993 року було організовано Конгрес нового урбанізму.Новий підхід до планування і містобудування заснований на трьох взаємопов'язаних практиках: міському наповнювачі, що включає квартали і

пішохідні вулиці (лат.міське заповнення пішохідних кварталів і вулиць, що підтримують), традиційна забудова кварталів і розвиток східного транзиту [33].

Конгрес нового урбанізму розглядає скорочення капітальних вкладень у центральні міста, зростання однотипних міських передмість (лат. сипання без місця), зростання сегрегації за статтю та матеріальними доходами, погіршення стану навколишнього середовища, втрата сільськогосподарські угіддя та дика природа, а також знищення архітектурної спадщини як унікальне комплексне завдання. Основні цінності та принципи роботи нового урбанізму проголошені у Статуті нового урбанізму [32]. Зокрема, було сформовано X правил, якими керує Рада держави на всіх рівнях;

1. Пішохідна доступність:

- усі послуги повсякденного попиту мають бути в межах десяти хвилин від місця проживання та роботи;
- пропозиції щодо зручного для пішоходів профілю вулиці (будівлі розташовані поблизу вулиці по червоних лініях, перші поверхи фасаду вулиці представлені магазинами та під'їздами, благоустроєм тощо);
- обмеження руху автомобілів на деяких вулицях.

2. Зв'язок:

- вулична мережа створює бар'єр для автомобільного руху та сприяє комфортному пересування пішки;
- створення чіткої ієрархії вулиць: маленькі вузькі вулички, бульвари, провулки;
- якісна пішохідна мережа та суспільні простори.

3. Поліфункціональність та різноманітність;

- поєднання торгівлі, послуг, індивідуального житла;
- різноманітність населення за віком, рівнем доходів, культурою та расою.

4. Різноманітність будівель:

- різні форми, розміри та вартість будинків, які розташовані поруч.

5. Якість архітектури та містобудування;

- акцент на привабливості, естетичності, комфортності міста; створення "почуття місця"; розташування громадських будівель та місць загального користування; людська система архітектури та середовище товарів.

6. Встановлення планування заміської забудови;

- визначення центру і периферії;
- наявність місць у громадському центрі;
- важливість того, як публічні простори, відкриті публічні простори проектуються за участі громади;
- основні предмети повсякденного користування повинні бути розташовані протягом десяти хвилин доступності;
- застосування трансектного підходу: щільність забудови зменшується від центру міста до периферії.

7. Зростання щільності;

- більше будівель, магазинів і служб повинні бути розташовані близько для полегшення пішохідної доступності, більш ефективного використання ресурсів і послуг, створення комфортного середовища проживання.

8. Зелений транспорт;

- мережа якісного залізничного сполучення між містами та колами;
- використання для щоденного пересування велосипедів, роликів, полірувальників, самокатів та ходьби.

9. Збалансований прогрес;

- найменш важливі в середовищі; екологічні технології; енергоефективність; скорочення використання невідновлюваних джерел енергії; більше ходити, менше їздити.

10. Якість життя, яка підтримується цими принципами [32].

У контексті нового урбанізму 90-х років. була сформована концепція Smart Growth. Ця концепція передбачає збереження відкритих просторів і паркових зон; удосконалення транспортної системи, в тому числі пішки;

революція сприяння вільному розвитку виробничих ділянок (лат. Brownfield); краща якість води. У 2003 році сформувався новий міський рух Complete Streets, заснований на ідеї «дружніх» вулиць для пішоходів [15]. З огляду на основні міжнародні документи, а також результати польових досліджень та просторово-часового аналізу громадських просторів міста Києва визначено наступні ймовірні інструменти вирішення проблем;

- локалізація з урахуванням у державних будівельних нормах відповідних положень та принципів сталого розвитку у плануванні міста Києва;
- запровадження цілісного просторового розвитку міста з точки зору зацікавлених сторін, залучених до процесу розвитку, відповідних планових та програмних документів, що визначають напрями розвитку міста;
- запровадження моніторингу виконання документів;
- запровадження інструментів участі та інструментів, що забезпечують взаємодію дій міської влади в контексті електронного урядування.

Що необхідно для більш ефективного використання цих інструментів, так це встановлення системи рівної торгівлі з найбільшою увагою до інтересів кожної людини або причини використання компенсаційних механізмів.

Практичний ефект від такої системи буде:

- мінімізація випадків конфлікту об'єктів у громадських просторах Києва;
- розробка містобудівних проектів, проектів будівництва та реконструкції, об'єктами яких є суспільні простори, у тому числі з урахуванням потреб користувачів;
- зворотний зв'язок від оперативного контролю та нагляду щодо завершення виконання плану щодо усунення недоліків у частині наявності та використання громадських просторів у місті, які встановлені у плані.
- Партиципаторний підхід до управління є основою реалізації партиципаторної демократії. Демократія участі (інакше: демократія участі,

демократія участі; прийняття управлінських рішень та контроль за їх виконанням [20].

У 2001 р. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) виділила три основні етапи управління зв'язками з громадськістю: інформування, консультації та активну участь [20].

Інформаційно-роз'яснювальна робота — надання інформації громадськості чи заінтересованим групам чи групам, які потенційно впливають на політику. Цей процес є повністю один квадрат, інформування конкретних осіб та інформування громадської думки з цього питання не є пріоритетами держави в процесі інформування. Цей рівень елемента є основою взаємодії з вищими [20]. Консультації - консультації з громадськістю у процесі розробки та реалізації плану при обговоренні на всіх рівнях управління. Процес тут також один квадрат. Міська влада вирішує питання незалежно від консультацій, а пропозиції, що надійшли, не виносяться на всебічний розгляд. Як правило, консультації застосовуються для легітимації державних рішень [20].

Залучення - участь громадян та їх об'єднань на добровільній основі у формуванні державної політики, а також у її реалізації, експертизі, моніторингу та оцінці. Сама ця площина має бути двоякою. Пропозиції розглядаються відповідно до процесу попереднього відбору [20].

Кодекс найкращих практик участі громадськості в конференціях з прийняття рішень міжнародних конференцій неурядових організацій, відповідно до рівня обговорення та інтенсивності участі, визначає чотири рівні участі – від найнижчого до найвищого: інформація (відносно низький рівень участі, зазвичай складається з одного способу отримання інформації від органів державної влади, де не вимагається або не очікується взаємодія чи участь неурядових організацій); консультація (органи державної влади можуть звернутися до неурядових організацій з проханням висловити свою думку щодо конкретного питання чи процесу); налагодити діалог (будь-яка сторона

може налагодити діалог, який, у свою чергу, може бути широким або кооперативним); партнерство (це найвищий рівень залучення, при якому неурядові організації та уряди штатів тісно співпрацюють один з одним, включаючи такі завдання, як надання послуг, участь у форумах та створення спільних органів прийняття рішень) [6].

Існують й інші методи визначення та аналізу рівнів взаємодії влади та громадськості, серед яких виокремлюють вісім рівнів: маніпулювання, лікування, інформування, планування, балансування (умиротворення), партнерство, делеговані повноваження та громадський контроль [15]. З огляду на залученість спільноти кроки можна розділити на три категорії: взаємодія без участі: маніпуляція, терапія, інформація, консультування; взаємодія з умовним відмінком: консультування, балансування (седо); взаємодія з реальною участю: суспільство, делеговані повноваження та публічна влада [15], пострадянські країни переважають на другому рівні: відносно розвинена мережа недержавних інституцій, які виконують дорадчі/дорадчі функції, але без ефективної участі громадян. у вирішенні

Громадянське суспільство в Україні, особливо в Києві, перебуває в стадії становлення. Створення громадської мережі місцевого рівня, яка активно працює у сфері міського врядування, є типовою діяльністю «Facebook», злам інтересів членів місцевої громади, втрата довіри до державної підтримки та недовіра до цивільної ефективності бойових дій у містах. Мешканці міста, як правило, є «глядачами», а не «активними гравцями» міської влади. Ситуативні соціальні рухи та діяльність досягають своїх цілей. Деякі дослідники вживають термін «громадянське суспільство», наголошуючи на тому, що участь міського населення менша в інституціях і більша в неформальних суспільствах [16].

Більшість питань, пов'язаних із громадськими просторами, відкритими та закритими, належить до компетенції Департаменту містобудування та громадської архітектури КМДА. Традиційною формою взаємодії з

мешканцями є звернення громадян, громадські слухання, які проводяться відповідно до вимог законів України «Про доступ до публічної інформації» та «Про регулювання містобудівної діяльності». Статистично-аналітичні матеріали про звернення громадян розміщені в офіційному Департаменті лише за 2013, 2014 та 2015 роки, тому не можуть бути використані для аналізу в роботі. Нові способи спілкування влади з мешканцями міста – дні «відкритих дверей» у Департаменті містобудування та архітектури КМДА. До них належать заводи, які утримують резидентів Департаменту. Наприклад, він провів семінар «Право громадянина» спільно з громадською організацією «Гараж Генг», аналітичним центром «CEDOS» та фондом Генріха Бьолля. Результатом став маніфест, який визначає принципи участі мешканців у прийнятті рішень, особливо щодо оновлення міського простору.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У випускній кваліфікаційній роботі досліджено питання щодо формування публічних просторів великих міст. На прикладі міста Києва досліджено просторово-часові особливості та сучасні трансформації публічних просторів; просторову модель мережі публічних просторів міста; проаналізовано проблеми розвитку публічних просторів в контексті міського просторового планування та запропоновано шляхи вирішення цих проблем.

Результати проведеного дослідження формування публічних просторів великих міст та визначення шляхів вирішення виявлених проблем дозволили відповідно до мети та завдань зробити такі висновки та узагальнення.

1. Встановлено, що просторово-часові зміни мережі публічних відкритих просторів Києва зумовлені: унікальними ландшафтами та необхідністю піклування про масовий відпочинок киян, які проживають у межах міста, проведення масових державних та міських заходів, створення місць пам'яті, управління територією, покращення екологічної ситуації в місті. Основними характеристиками нерівномірного розміщення закритих громадських просторів у Києві запропоновано вважати: орієнтованість на споживача та транспортну доступність; на околиці Києва біля маршрутів метро; вулицями міста; розміщення в центрі Києва, як модифікація колишніх торгових центрів.

2. Доведено, що реалізація ідеї формування поліцентричної лінійно-вузлової структури центрів міст має визначальний вплив на структуру просторової мережі громадських просторів Києва. Центральна зона містобудівної якості Києва має найбільшу насиченість різними громадськими просторами. Громадські простори в центральній зоні Києва характеризуються розосередженістю. У периферійній зоні частини правобережної та лівобережної частини міста суттєво відрізняються за насиченістю

громадських просторів. Розвиток мережі громадських просторів у центрі Києва в умовах, які розвинені в центральній зоні та в середньому напрямку від приміської території.

3. За результатами польових досліджень причин виділення громадських просторів м. Києва встановлено насиченість громадських просторів необхідними для виконання функцій об'єктами; проведено аналіз соціальної структури публічного відвідувального простору; інтенсивність використання та прав громадських просторів у зв'язку з різними видами розвинутої діяльності; відібрані кейси оцінювалися за критеріями доступності, використання, іміджу та інтегрованості публічного простору.

4. Встановлено, що на зміну громадських просторів у периферійній зоні Києва, на відміну від центральної, впливають: потреби населення, оскільки репрезентативна функція – світлова; зміни соціальної структури місць проживання; місцеві проекти; співпраця з послами. Виявлено, що найважливішим для розвитку громадських просторів на периферії Києва є фактор новобудови та власності на житло.

Аналіз просторово-часової динаміки розвитку мережі громадських просторів Києва став підґрунтям для виділення деяких особливостей сучасного рівня функціонування цих утворень, які зумовлюють певні трансформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гарві Девід. Бунтівні міста. Від права на місто до міської революції. Київ: Медуза, 2021. С. 22.
2. Каращук М. Г. Політика як простір публічного змагання за Владу. *Держава і право. Серія: Політичні науки*. 2017. Вип. 78. С. 120–131.
3. Колтун В. С. Публічний простір українських міст у системі глобалізованого світу. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2018. Тернопіль. 29(68), № 1. С. 200–204.
4. Комплексна схема розміщення тимчасових споруд по районах міста Києва. Додатки до проекту розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) «Про затвердження Комплексної схеми, архітектурних типів та форматних зон тимчасових споруд торговельного, побутового, соціально-культурного чи іншого призначення для здійснення підприємницької діяльності в м. Києві». URL: <https://old.kyivcity.gov.ua/content/kompleksna-shemaroozmishchennya-tymchasovyh-sporud-po-rayonah-mista-kyieva.html> (дата звернення 10.04.2023).
5. Лукін С. Ю. Публічний простір міста як інструмент вивчення емпіричного прояву трансформаційних змін суспільства. *Актуальні проблеми державного управління*. 2019. № 2. С. 47–51.
6. Мезенцева Н. І., Пальчук М. В. Просторова модель мережі публічних просторів Києва. *Реґіон-2018: пошук стратегії оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. С. 312–315.
7. Мозговий А. А. Конфліктогенність та збалансованість міського розвитку в Україні: автореф. дис... доктора геогр. наук: 11.00.02. Київ, 2018. 40 с.

8. Мезенцев К. В., Мезенцева Н. І. Сучасні трансформації публічних просторів Києва: передумови, прояв та специфіка. *Часопис соціально-економічної географії*. 2017. Вип. 22(1). С. 39–46.
9. Мезенцева Н. І., Бура Т. Л. «Старі» та «нові» публічні простори Києва: конфлікт чи взаємодоповнення? *Урбаністичні студії*. 2017. Вип. 3. С. 168–177.
10. Мезенцева Н. І. Суспільно-географічний підхід до вивчення публічних просторів міст. *Регіон-2017: пошук стратегії оптимального розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Харків, 2017. С. 11–14.
11. Пальчук М. В. Методика оцінки використання публічних просторів Києва з позиції суспільної географії. *Молоді науковці – географічній науці: збірник наукових праць XIII Всеукраїнської науковопрактичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених*. Київ : Прінт Сервіс, 2017. Вип. XIII. С. 103–105.
12. Пальчук М. В. Новий шлях до міст: міжнародні програмні документи. *Шевченківська весна – 2018: Географія: збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених*. Київ: Прінт Сервіс, 2018. Вип. XVI. С. 98–100.
13. Пальчук М. В. Новий шлях до міст: міжнародні програмні документи. *Шевченківська весна – 2018: Географія : збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених*. Київ : Прінт Сервіс, 2018. Вип. XVI. С. 98–100.
14. Платформа інститутів громадянського суспільства. URL: <https://vcentri.com/> (дата звернення 12.04.2023).
15. Положення про відкриті громадські простори комунального підприємства Київської міської ради "Центр публічної комунікації та інформації". URL: https://vcentri.com/load/131/media/277_3ce39696237f96c293cfd50c1e57bf0fb8688dcb.pdf (дата звернення 11.04.2023).

16. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України № 996 від 03.11.2010 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#Text> (дата звернення 08.04.2023).
17. Севрук О. Публічний простір як об'єкт правового регулювання. URL: <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/ua/pdf/1-2017/sevruk.pdf> (дата звернення 13.04.2023).
18. Соціологічне дослідження щодо участі громадян у формуванні та реалізації державної політики "Пульс столиці". URL: <https://docs.google.com/viewer?embedded=true&url=https://kyivcity.gov.ua/img/item/general/6450.pdf> (дата звернення 15.04.2023).
19. Тищенко І. М. Міський публічний простір: підходи до визначення. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/149247452.pdf> (дата звернення 15.04.2023).
20. Чисельність населення (за оцінкою) на 1 липня 2021 року та середня чисельність у січні–червні 2021 року. URL: <http://www.kiev.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=1123%26lang=1> (дата звернення 15.04.2023).
21. Ярликова О. Громадський простір – для людей: досвід Німеччини. URL: <https://rubryka.com/ru/article/gromadskyj-prostir-dlya-lyudejdosvid-nimechchynu/> (дата звернення 14.04.2023)

АНОТАЦІЯ

Ципко А.С. Формування публічного простору великих міст. Випускна кваліфікаційна робота на здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньою програмою «Публічне управління та адміністрування». Державний торговельно-економічний університет, 2023.

У випускній кваліфікаційній роботі проведено просторово-часовий аналіз функціонування відкритих та закритих громадських просторів міста Києва, визначено їх поточні трансформації. Побудовано просторову модель громадських просторів Києва. Проаналізовано вплив соціального середовища на трансформаційні процеси у відкритих громадських просторах периферії Києва та визначено шляхи вирішення проблем розвитку публічних просторів Києва.

Ключові слова: публічний простір, місто, трансформації публічних просторів, просторовий аналіз, просторова модель, просторове планування, Київ.

SUMMARY

Tsytko A.S. Formation of public space of large cities. Graduation qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty 281 "Public management and administration" in the educational program "Public management and administration". State University of Trade and Economics, 2023.

In the graduation thesis, a spatio-temporal analysis of the functioning of open and closed public spaces of the city of Kyiv was carried out, and their current transformations were determined. A spatial model of Kyiv's public spaces has been built. The influence of the social environment on the transformational processes in open public spaces on the periphery of Kyiv was analyzed and the ways of solving the problems of the development of public spaces of Kyiv were determined.

Keywords: public space, city, transformations of public spaces, spatial analysis, spatial model, spatial planning, Kyiv.

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Ципко Анастасія Віталіївна, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Формування публічних просторів великих міст» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

«26 05» 2023 року

(підпис)

Згода

Я, Ципко Анастасія Віталіївна, цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи тему: «Формування публічних просторів великих міст» несу повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Державного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

«06.05» 2023 року

Підпис

(Ципко А.В.)

Прізвище, ініціали

РЕЦЕНЗІЯ

на випускну кваліфікаційну роботу студентки 4-го курсу, 19 групи
денної форми навчання освітнього ступеня “бакалавр”
спеціальності “Публічне управління та адміністрування”
Державного торговельно-економічного університету
Ципко Анастасії Віталіївни
на тему: **“Формування публічних просторів великих міст”**

Актуальність теми зумовлена тим, що сучасне місто перебуває на перетині неоднозначних та багатовимірних соціальних процесів. Держави володіють людським, економічним, фінансовим та культурним капіталом та задають тенденції розвитку суспільства в цілому. Водночас у містах виникають соціальні та екологічні проблеми. Конкурентоспроможність міста залежить від усвідомлення його проблем, бачення планів розвитку та вміння послідовно їх реалізовувати у співпраці муніципальних структур, громадського бізнесу. В антропоцентричному контексті сучасних урбаністичних просторів міст є одиничні об'єкти, де воедино акумулюються результати всіх процесів міських змін.

Авторкою випускної кваліфікаційної роботи, яку подано на рецензування, проаналізовано просторово-часовий аналіз функціонування відкритих та закритих громадських просторів міста Києва, визначено їх поточні трансформації; вплив соціального середовища на трансформаційні процеси у відкритих громадських просторах периферії Києва; шляхи вирішення проблем розвитку публічних просторів Києва.

Поряд із загальною позитивною оцінкою необхідно звернути увагу на наступне: графічне або схематичне представлення окремих підсумкових положень могли б значно посилити та унаочнити основні наукові результати, які студенткою виносяться на захист.

Водночас висловлені зауваження та пропозиції мають в основному рекомендаційний характер і не знижують загальної високої оцінки наукового дослідження, яке в межах визначеної мети та завдань є цілісним, ґрунтовним, завершеним дослідженням актуальної теоретичної та практичної проблеми публічного управління.

В роботі чітко визначено об'єкт та предмет дослідження, сформульовані мета та завдання наукового пошуку. Для вирішення поставлених завдань авторка Ципко А.В. вдало застосовує загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, такі як: емпіричні, теоретичні, системні та аналітичні.

Випускна кваліфікаційна робота Ципко Анастасії Віталіївни за змістом та оформленням відповідає поставленим вимогам, мета та завдання розкриті.

Враховуючи вищевикладене, випускна кваліфікаційна робота рекомендується до захисту та заслуговує на позитивну оцінку, а її автор – Ципко Анастасія Віталіївна – на присвоєння кваліфікації бакалавра зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

професор кафедри державного управління
у сфері цивільного захисту
Інституту державного управління та
наукових досліджень з цивільного захисту
д-р наук з держ.упр., доцент

Олександр ТВЕРДОХЛІБ

Підпис

ЗАСВІДЧУЮ